herpy

MASKGRODDJUR

Cayenne Caecilian

Typhlonectes compressicauda

Typhlonectes compressicauda är en helt vattenlevande, benlös groddjursart från Amazonas och Guyanaskölden med en lång, mörk och sammetslen kropp och en hoptryckt ryggfena baktill. Arten föder levande ungar och hålls i ett varmt, mjukt och väl filtrerat akvarium med ett tungt, tätslutande lock.

Familj: Typhlonectidae Tidigare namn: *Typhlonectes cunhai* **Mild hudgift**

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**26-80 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-14 år**
Aktiv	**På dagen, i skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Akvatisk**
Biotop	**Regnskog och våtmark**
Hudgift	**Mild** Tvätta händerna efter kontakt och håll fingrarna borta från ögon och mun
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**100 × 45 × 45 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-30 °C**
Temperatur, natt	**24-30 °C**
Luftfuktighet	**100 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 30-35 cm
Vattentemperatur	**24-30 °C**
UVB	**Behövs inte**
Föda	**Insekter, färdigfoder, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**I grupp**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Utveckling	**Levandefödande**
Könsmogen	**16 mån.**
Kullstorlek	**1-8 ungar**
Dräktighet	**170-210 dagar**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Typhlonectes compressicauda är ett maskgroddjur, alltså ett benlöst groddjur (ordningen Gymnophiona), som liknar en ål men är släkt med grodor och salamandrar. Honorna blir 29-80 cm långa och hanarna 26-59 cm. Kroppen är mörkgrå till nästan svart eller mörkbrun med en något ljusare buk och verkar ofta mer sammetslen än hos *Typhlonectes natans*. Den är delad i tvärgående ringar, och en låg, hoptryckt fena löper längs minst den bakersta tredjedelen av kroppen; fenans höjd kan variera hos samma djur. Ögonen är små och täckta av hud.

Arten förväxlas lätt med *T. natans*. Det säkraste kännetecknet är kloakskivan: dess främre hälft är delad i fem avsnitt hos *T. compressicauda* och i fyra hos *T. natans*. Namnet *Typhlonectes cunhai* är en synonym.

Vikten är inte känd för vilda djur. Arten blir minst 10 år i fångenskap; den övre gränsen i rutan är lånad från *T. natans*.

Huden avsöndrar stora mängder slem när djuret hanteras. Slem i ögon och sår ger en brännande känsla, och längre tids kontakt ger en stickande känsla i händerna; därför anges hudgiftet som milt. Slemmet är giftigt för rovfiskar, som arten lever tillsammans med. Arten har giftkörtlar vid tänderna i underkäken, men den biter inte och är inte farlig för människor. Tvätta händerna efter hantering.

Utbredning och livsmiljö

Typhlonectes compressicauda lever i floderna i Guyanaskölden och Amazonbäckenet, från Brasiliens östkust till Andernas östra sluttningar i Peru och Colombia. Arten är känd från Brasilien, Peru, Colombia, Franska Guyana och Guyana.

Arten är inte hotad (IUCN: LC) på grund av den stora utbredningen och ett antaget stort bestånd. Bedömningen är gammal, och skogsavverkning och vattenkraftverk hotar en växande del av utbredningsområdet.

> **Naturlig utbredning:** Brasilien, Peru, Colombia, Franska Guyana och Guyana.

LIVSMILJÖ

Typhlonectes compressicauda lever i permanenta floder, dammar och kärr, mest i låglandsskog. Djuren gömmer sig i vattenfyllda hålor och i hålrum i sjunkna trädstammar. Vattnet på levnadsplatserna är 25-28 °C, mycket mjukt och surt (pH 5,5-6,2).

Ungarna äter maskar, smådjur från vatten och land samt grodägg och grodyngel; de vuxna äter räkor, leddjur, små fiskar och as och samlas kring fiskavfall. Djuren söker föda på natten, både på grunt och djupare vatten.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

Skötsel

TERRARIET

Typhlonectes compressicauda hålls i ett akvarium. Tre vuxna djur behöver minst 100 × 45 × 45 cm (omkring 200 liter) med ett stort externt filter. Ju större vattenmängd, desto stabilare är vattenkvaliteten.

Locket är den viktigaste utrustningen: det ska vara tungt och sluta helt tätt, även runt sladdar och slangar. Djuren pressar sig genom små springor, och ett djur som kommer ut torkar snabbt ut och dör.

Ge en liten, våt landdel, t.ex. en flytande bit korkbark eller en tät matta av flytande växter, där djuren kan ligga med kroppen delvis ovanför vattnet. Ligger djuren mycket på landdelen är det ett tecken på dåligt vatten eller fel temperatur.

Bottenlager behövs inte, men ett tunt lager fin sand eller fint grus ger djuren möjlighet att gräva, och de ligger gärna nedgrävda. Ett tjockt lager sand kan bilda giftigt svavelväte. Gömslen av PVC-rör, stenar, rotvirke eller terrakotta med smala springor ger trygghet; sträva kanter hjälper vid ömsningen, men de får inte vara skarpa. Bind inte fast växter med fiskelina, för djuren kan fastna i den. Rotfästa växter grävs ofta upp, så flytande växter är ett bättre val.

TEMPERATUR

Vattentemperaturen ska vara 24-30 °C, och en naturlig årstidsvariation inom det området är bra. Omkring 32 °C ger värmestress, och nyfödda ungar är mer utsatta för svampinfektioner under cirka 26 °C.

Djuren ligger ofta lindade runt värmepatroner och kan få allvarliga brännskador. Använd därför värmepatroner med skyddsgaller eller en genomströmningsvärmare på filterslangen, och gärna två värmepatroner, så att ett haveri inte ger ett plötsligt temperaturfall. Luften under locket har samma temperatur som vattnet. Det finns ingen vintervila.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten har ingen betydelse, eftersom djuret lever i vattnet. Luften under ett tätslutande lock är mättad med fukt, och därför står det 100 % i rutan. Det som räknas är vattnets kvalitet; se avsnittet om vatten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Maskgroddjur tar upp ämnen genom huden, så vattenkvaliteten är avgörande. Filtret ska vara inkört innan djuren kommer i. Kranvatten behandlas med vattenberedare, luftas och står ett dygn vid akvariets temperatur innan det fylls på. Rent osmosvatten och rent regnvatten är för rent och stör djurets saltbalans; använd det bara återmineraliserat eller blandat med kranvatten.

Vattnet ska vara mjukt och stabilt, under cirka 6 °dH som för *Typhlonectes natans*. pH 6-7 passar. Arten tål surt vatten, men ett plötsligt skifte från mycket surt till neutralt vatten ger hudproblem och kan döda djuren, så justera pH långsamt. Tannin från vissnade ekblad, torv eller rotvirke sänker pH och verkar milt bakteriehämmande, men mät efter: för mycket tannin kan pressa pH under 5. Stabila värden är viktigare än perfekta.

Testa ammoniak, nitrit, nitrat, pH och hårdhet varje vecka. Byt 10-20 % av vattnet regelbundet, helst efter utfodring, så att rester tas bort innan de ruttnar. Vattnet ska vara så djupt att djuren kan simma fritt och nå ytan utan att förlora kontakten med botten, växter eller gömslen; 30-35 cm passar.

Arten skräpar ner när den äter och ömsar ofta hud, så filtret ska vara stort. Ett externt filter eller ett stort, luftdrivet svampfilter är bäst; ett invändigt boxfilter räcker bara för ungar. Alla öppningar till filtret ska stängas med nät eller silikon, och in- och utlopp ska ha ett fastbundet galler, för djuren kryper in i filter och kan komma till skada eller drunkna. Filtermaterialet sköljs i akvarievatten, inte i kranvatten.

LJUS OCH UVB

Vanligt akvarieljus 12 timmar per dygn räcker. Djuren föredrar mörker, så det ska alltid finnas mörka gömslen. Behovet av UVB är inte känt, och UVB-ljus ger ingen påvisbar skillnad på skelettet hos de närbesläktade arterna, så det är inte nödvändigt. Växter i god tillväxt hjälper till att hålla vattnet rent.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Typhlonectes compressicauda äter nästan allt köttfoder: daggmaskar, syrsor, skalbaggslarver, räkor och andra kräftdjur, musslor, mygglarver, upptinade fiskar, nyfödda möss och färdigfoder för groddjur. Fodret ska ligga på botten eller på grenar och gömslen, för djuret hittar maten med luktsinnet och upptäcker inte foder som svävar eller flyter. Daggmaskar och insektslarver tas levande, men fisk och andra ryggradsdjur ska vara döda.

Utfodra två till tre gånger i veckan, och ungar under det första levnadsåret minst tre gånger i veckan. Variera fodret: karpfiskar innehåller enzymet tiaminas, som bryter ned vitamin B1, och laxfiskar är mycket feta. Vitamintillskott är svåra att ge i vatten, så ett varierat foder är det bästa skyddet mot brister.

Lägg fodret på flera ställen, eller ge det med pincett, så att alla djur får något; de största äter snabbast. Ta bort rester och byt vatten efter utfodring.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är fredlig och samlas gärna i gömslen och på flytande växter, även ungar kring modern. Under utfodring kan djuren bita varandra i ivern efter maten, och under förökningstiden kan hanarna vara aggressiva mot varandra. Sätt inte in en ny hane i en grupp med båda könen under förökningstiden.

I akvariet är djuren aktiva både dag och natt. De kommer regelbundet upp för att andas, och man kan höra ett litet pip när luften sugs in. *Typhlonectes compressicauda* kan hållas tillsammans med *Typhlonectes natans*. Fisk rekommenderas inte: döda och försvagade fiskar blir uppätna, slem från stressade maskgroddjur kan döda fisk, och fisk från andra trakter kan bära sjukdomar.

Hantera djuret så lite som möjligt; det är halt, slemmigt och vrider sig. Använd en fast behållare i stället för ett nät, som kan slita bort slemlagret och ge hudinfektioner.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen kan bara skiljas åt säkert hos könsmogna djur: hanen har en större, mer rundad bakände och en bredare kloakskiva, medan honans kloakskiva är mer avlång och springformad. Hos den här arten är kloakskivan särskilt stor. Djuren blir könsmogna efter omkring 16 månader och växer vidare efteråt. Honans könscykel är tvåårig, så hon föder högst vartannat år.

PARNING

I naturen parar sig arten under regntiden, från februari till maj. Befruktningen är inre: hanen har ett utstjälpbart parningsorgan och ringlar sig runt honan eller låter sig dras runt av henne, och parningen kan pågå i flera timmar. Arten förökar sig i fångenskap utan en torr period på land. Stabila förhållanden och en fast grupp främjar aveln.

ÄGG OCH LARVER

Typhlonectes compressicauda lägger inte ägg. Fostren utvecklas i honans äggledare, först på gulan och sedan på näring från äggledarnas slemhinna, som de skrapar med särskilda fostertänder. De har stora, genomskinliga, bladformade gälar. Dräktigheten varar 24-30 veckor i fångenskap och omkring sex månader i naturen, där ungarna föds i början av torrperioden, medan vattenståndet fortfarande är högt.

Honan föder 1-8 ungar under flera dagar, oftast 3-4. Ungarna är 10-14 cm långa och kan mäta 40 % av moderns längd. Förlossningen kan ge komplikationer, så en dräktig hona följs noga.

METAMORFOS

Det finns inga fria larver och ingen förvandling i vatten. Ungarna föds färdigutvecklade med yttre gälar, som faller av inom några timmar och lämnar en liten fördjupning i nacken. Därefter är de små kopior av de vuxna.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna samlas i flock kring honan och kan stanna hos de vuxna. Ge extra flytande växter, korkbark och grenar, så att ungarna kan vila vid ytan, för de simmar dåligt och kan drunkna. Vattnet ska vara minst 26 °C.

Det kan gå flera veckor innan ungarna börjar äta. Därefter utfodras de oftare än de vuxna med mindre bitar av samma foderdjur. Ha en plan för ungarna innan djuren får föröka sig.

Hälsa och vanliga misstag

Vattenlevande maskgroddjur är härdiga i stabilt, rent vatten. De vanligaste problemen är:

- Hudinflammation: vita, vaddliknande fläckar från svampar eller bakterier, ofta efter skador, dåligt vatten eller för låg temperatur. Hudsjukdomar är den vanligaste dödsorsaken hos vattenlevande maskgroddjur i fångenskap och kräver veterinär.
- Njursjukdom, särskilt hos äldre djur.
- Brännskador från oskyddade värmepatroner: även små brännskador blir lätt infekterade och kan döda djuret.
- Flykt och skador i filter: djuren kryper in i filter och ut ur akvariet. Nät och täta lock är nödvändiga.
- Rodnad vid kloakskivan och slöhet: tecken på blodförgiftning, ofta efter dåligt vatten.
- Parasiter under huden, som ger svullnader och vita beläggningar.
- Komplikationer vid dräktighet och förlossning.

Chytridsvampen *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) finns hos maskgroddjur både i naturen och i fångenskap, även hos djur utan symtom. Nya djur sätts i karantän och testas, och nät, redskap och händer tvättas mellan akvarier. *Batrachochytrium salamandrivorans* angriper stjärtgroddjur, och maskgroddjur antas vara motståndskraftiga.

Gå till en veterinär med kunskap om groddjur om djuret inte äter, har vita beläggningar, sår eller rodnad, eller ligger länge utanför vattnet.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.